

Vabariigi Valitsuse 23. augusti 2021. a korralduse nr 305 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“ muutmise seletuskiri

1. Sissejuhatus

Korralduse eesmärk on kehtestada COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud piirangud ja meetmed.

Korralduse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Terviseameti, Sotsiaalministeeriumi ja Riigikantselei ametnikud.

2. Korralduse sisu

Korraldus kehtestatakse nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 28 lõike 2 punktide 3 ja 5, lõike 5 punkti 3 ja lõike 6 alusel ning arvestades sama paragrahvi lõiget 8.

Käesoleva korraldusega tehakse korralduses nr 305 järgmised muudatused:

Kehtiva korra kohaselt on alla 12-aastane isik vabastatud nii eneseisolatsiooni kui ka testimise kohustusest, sõltumata sellest, kas tema seaduslikule esindajale või volitatud saatjale kohalduvad piiriületuse järgsed eneseisolatsiooni ja testimise nõuded või mitte.

Korralduse muudatuse kohaselt on edaspidi alla 12-aastane isik vabastatud piiriületuse järgsest eneseisolatsioonist juhul, kui tema seaduslik esindaja või volitatud saatja on vabastatud korralduses nimetatud 10-kalendripäevasest elukohas või püsivas viibimiskohas viibimise kohustusest ja COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 testimise nõuetest.

Samuti luuakse täiendav õiguslik alus alla 18-aastasele isikule, kelle seaduslik esindaja või volitatud saatja ei ole vabastatud korralduses nimetatud 10-kalendripäevasest elukohas või püsivas viibimiskohas viibimise kohustusest, piiriületuse järel 10 kalendripäeva jooksul võtta osa lapsehoiuteenuse osutamisest või koolieelses lasteasutuses või üldhariduskoolis või kutseõppeasutuses läbiviidavast õppe- ja kasvatustegevusest või liikuda nendesse kohtadesse juhul, kui ta teeb kolmandal päeval pärast Eestisse saabumist SARS-CoV-2 RT-PCR testi, mille tulemus on negatiivne. Kuni kolmanda päevani võib osaleda õppetöös. Samas tuleb tähele panna, et see kehtib ainult haiguse tunnusteta isikute kohta (vt punkti 4 sissejuhatavat lauseosa). Testimiseks aja broneerimise kohta on võimalik infot saada veebilehelt www.koroonatestimine.ee. Testimine on tasuta.

Vabariigi Valitsus täpsustab kehtestatud piiranguid ja meetmeid, mis on praeguses olukorras proportsionaalsed nakkuse levikuga ja mille eesmärk on vähendada nakkuse leviku suurenemise riski.

Piirangute ja meetmete kehtestamise lähtekoht on, et SARS-CoV-2 põhjustatav COVID-19 on nakkushaigus, mis levib inimeselt inimesele piisknakkusena, peamiselt lähikontaktil nakkusohtliku inimesega. Viirust on võimalik saada nakatunud inimesega lähikontaktis olles, hingates sisse viiruse osakesi¹, või saastunud pindade ning nt saastunud käte kaudu. Viirus levib paremini halvasti ventileeritud, suure inimeste hulgaga ja ülerahvastatud siseruumides, kus

¹ <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19-how-is-it-transmitted>

viibitakse pikema aja vältel. Arvestada tuleb, et aerosoolid (viiruse osakesed) võivad püsida õhus pikema aja vältel ning liikuda enam kui 1 meetri kaugusele. Mida lähemal inimesed üksteisele on, seda tõenäolisem on viiruse levik. Samuti on SARS-CoV-2 viirusega nakatumise oht õues, kus viibitakse paljude inimestega lähedases kontaktis. Peamiselt levib viirus välisõhus (üritustel) kontaktiga saastunud pindade kaudu. Õhukaudse leviku risk on madalam kui siseruumides².

Arvestades, et 22. septembri 2021. a seisuga on 51,38%-l elanikkonnast vaksineerimiskuur lõpetatud, ei ole vaksineerimise mõju võimaliku deltatüvest põhjustatava haigestumuse kasvu ära hoidmiseks veel piisav. 4. augustil 2021. a oli see näitaja 42,85%.

Muudatuste tegemisel arvestatakse ka COVID-19-vastase vaksineerituse taset Eestis³ ja selle planeeritud edenemist lähinädalate jooksul. COVID-19-vastase vaksineerimise kõige olulisem eesmärk on ennetada rasket (haiglaravi vajavat) haigestumist. 22. septembri 2021. a seisuga on vanemate kui 60-aastaste vanuserühmas vähemalt ühe korra vaksineerimisega hõlmatud 72,23%. Vaksineerimiskuur on lõpetatud 682 830 inimesel.

Viimase 14 päeva haigestumus 100 000 inimese kohta Eestis on kõrgel tasemel, uute haigusjuhtumite juurdekasv on kasvutrendis. Haiglate täituvuse ja muud tervishoiusüsteemi puudutavad näitajad on keskmisel tasemel. Piirangute ja meetmete muutmisel tuleb hinnata nakkusohu riski kõrgeks, mistõttu on põhjendatud kõikide seniste piirangute ja meetmete säilitamine.

37. nädala jooksul lisandus 3258 haigusjuhtu. Võrreldes eelmise nädalaga suurenes uute juhtude arv 9,5% võrra. 37. nädalal tehti 43 076 testi (3247 testi 100 000 elaniku kohta), testide arv suurenes 36. nädalaga võrreldes 13,3% võrra. 7,6% testidest osutus positiivseks (36. nädalal 7,7%). Kõrgeimat positiivsete testide osakaalu on täheldatud samades maakondades nagu ka eelmisel nädalal: Jõgevamaal (18,6%), Põlvamaal (16,4%), Võrumaal (15,8%) ja Valgamaal (15,5%).

Nakatamiskordaja R on üle Eesti 1,1 (eelmisel nädalal 1,05). Võrreldes eelmise nädalaga on see pisut kasvanud. Kasv on seotud väikese kasvuga Põhja, Ida, Lääne regioonides: Põhja regioonis 1,08→1,2, Ida regioonis 1,05→1,3, Lääne regioonis 1,0→1,15. Lõuna regioonis püsis R eelmise nädalaga sarnasel tasemel, vastavalt 1,1.

Viimase 14 päeva haigestumus vähenes jätkuvalt Saaremaal (-18,4%) ja Läänemaal (-13,3%). Põlvamaal, Võrumaal ja Raplamaal näitas haigestumine stabiliseerumise märke. Haigestumine kasvas jätkuvalt Jõgevamaal (50,5%), Valgamaal (19,5%), Viljandimaal (11,7%). Haigestumus hakkas drastiliselt kasvama järgmistes maakondades: Lääne-Virumaal 60,8%, Hiiumaal 57%, Ida-Virumaal 45,4% ja Järvamaal 40% võrra. Samuti oli väikest kasvu näha Pärnumaal, Harjumaal ja Tartumaal, keskmiselt 13% võrra. Kõrgeima haigestumusega piirkonnad on endiselt Lõuna-Eesti maakonnad: Jõgevamaa (1111,0 / 100 000 inimese kohta), Valgamaa (1109,8 / 100 000 inimese kohta), Põlvamaa (1079,2 / 100 000 inimese kohta), Võrumaa (982,6 / 100 000 inimese kohta) ja Viljandimaa (723,6 / 100 000 inimese kohta). Lõuna regioonis on täheldatud ka kõrgeimat positiivsete testide osakaalu, mis viitab epideemilisele levikule selles regioonis.

² <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/more/science-and-research/surface-transmission.html>

³ Eesti loeb soovitavaks COVID-19-vastase vaksineerituse tasemeks 70% elanikkonnast. Uute viirustüvede lisandumisel, mis levivad kiiremini või mis on vaktsiinide suhtes resistentsed, võib nimetatud vajalik osakaal olla suurem. <https://www.terviseamet.ee/et/koroonaviirus/koroonakaart>.

Uuel nädalal võib oodata kasvu jätkumist keskmiselt 10% võrra. Järgmistel nädalatel on oodata keskmiselt 500 nakatunut päevas ning 3500 nädalas. Selle prognoosi järgi võime jõuda kõrge koroonaviiruse leviku riskitasemeni juba oktoobri alguses.

Eelmisel nädalal kasvas haigestunute arv enamikus vanuserühmades: 0–9-aastaste laste seas 15% võrra, 10–14-aastaste laste seas 25% võrra, vanuserühmas 60–64 a 30% võrra, vanuserühmas 50–59 a 20% võrra, vanuserühmas 40–49 a 8% võrra ja 70–79 a 20% võrra.

37. nädalal analüüsiti 2936 haigusjuhtu (90% tuvastatud haigusjuhtudest). Analüüsitud andmete põhjal jäi nakatumiskoht teadmata 23,5% juhtudest (36. nädalal 25%). Teadaoleva nakatumispaigaga juhtudest said nakkuse välismaal 2,6%, perekonnas 39%, lasteasutustes ja koolides 10,3%, tööl 6,4%, tervishoiu- ja hoolekandeesutuses 3,4%, tutvusringis 3,4% ning meelelahutus- jm üritustel 0,7%. Suurenes nakatumine pereringis (35%→39%). Vähenes nakatumine tööl (7,1%→6,4%) ja tutvusringis (4,2%→3,4%). Märkimisväärselt ei ole muutunud teadmata nakatumiskohaga haigusjuhtude osakaal ega nakatumine tervishoiu- ja hoolekandeesutuses ning meelelahutus- jm üritustel. Viimase 14 päeva (36.–37. nädal) teadmata nakatumispaigaga nakatunute osakaal veidike vähenes ja moodustas 24,3% juhtudest (35.–36. nädal 25%).

37. nädalal oli aktiivseid koldeid kokku 98 (eelmine nädal oli koldeid kokku 78), kumulatiivne nakatunute arv oli 1453 (eelmisel nädalal 1144). Viimase 10 päevaga on lisandunud 62 koldesse 414 uut nakatunut. Kollete arv suurenes kõigis regioonides, v.a Ida regioonis (seal on praegu kolm kollet vähem kui eelmisel nädalal). Oluliselt suurenes kollete arv Põhja regioonis, kollete suurenemine on tulnud eeskätt koolides tuvastatud kollete arvelt. Enamik tuvastatud hoolekandeesutuse koldeid asub Lõuna regioonis.

36. nädalal oli koolides jälgimisel 10 kollet ja koolieelsetes lasteasutustes 9 kollet. Sellel nädalal oli koolikoldeid jälgimisel juba 30, uusi koldeid koolieelsetes lasteasutustes ei tuvastatud, 19. septembri 2021. a seisuga on jälgimisel 8 koolieelse lasteasutuse kollet.

Haiglaravi on kokku vajanud 6,5% haigete üldarvust. Maksimaalne hospitaliseerimiste arv oli 30. märtsil 2021. a (104 haiget). Maksimaalne haigete arv haiglaravil oli 5. aprillil 2021. a (727). Seisuga 20. september 2021. a on hospitaliseerimist vajanud 9815 haiget, neist 8326 (84,8%) on saadetud kodusele ravile. Seisuga 20. september 2021. a viibib haiglaravil 175 COVID-19 patsienti, neist intensiivravil 18 patsienti, juhitalval hingamisel 12. 37. nädalal hospitaliseeriti 134 inimest (võrreldes 36. nädalaga vähenes 7,5% võrra). 36. nädalal tuvastatud üle 60-aastastest haigestunutest vajas hospitaliseerimist 12,9% (36. nädalal 12,4%, märgatavalt ei muutunud).

Seisuga 20. september 2021. a haiglaravil olevate patsientide keskmine vanus on 67 aastat (13. septembril 2021. a oli 64 aastat, suurenes), 60-aastaste ja vanemate isikute osakaal moodustab 68,0% (13. septembril 2021. a oli 62,5%). Võrreldes eelmise nädalaga kasvas hospitaliseeritute hulgas 30–39- ja üle 80-aastaste inimeste osakaal. Samas on vähenenud 40–49- ja 60–69-aastaste osakaal.

37. nädalal suri 15 inimest vanuses 72–97 a, neist 11 inimest ei olnud vaktsineeritud, 3 oli vaktsineeritud kahe doosiga ja üks vaktsineeritud Comirnaty ühe doosiga. Kõikidel inimestel olid kaasuvad haigused. Surmade arv hoolekandeesutuste elanike seas on 4 juhtu, kõik olid vaktsineerimata. Keskmise päevane surmajuhtude arv (viimase 7 päeva jooksul) on 2,14.

Hospitaliseeritud isikute seas on surmaga lõppenud 13,4% juhtudest. 80% surmaga lõppenud juhtudest olid isikud 70-aastased ja vanemad. Minimaalne vanus oli 11 a, maksimaalne 101 a, keskmine vanus on 78,2 a. Mehi oli 686 (52%), naisi 642 (48%).

Punktiga 1 täiendatakse korralduse punkti 4 alapunktidega 20 ja 21.

Kehtiva korra järgi on alla 12-aastane isik vabastatud nii eneseisolatsiooni kui ka testimise kohustusest, sõltumata sellest, kas tema seaduslikule esindajale või volitatud saatjale kohalduvad piiriületuse järgsed eneseisolatsiooni ja testimise nõuded või mitte.

Uus alapunkt 20 näeb ette, et alla 12-aastane isik on vabastatud piiriületuse järgsest eneseisolatsioonist juhul, kui tema seaduslik esindaja või volitatud saatja on vabastatud korralduses nimetatud 10-kalendripäevasest elukohas või püsivas viibimiskohas viibimise kohustusest ja COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 testimise nõuetest.

Säte on kooskõlas EL nõukogu soovitusega 2021/961. EL nõukogu soovitusel on märgitud, et alaealistelt, kes reisivad koos lapsevanema või lapsevanematega või muu neid saatva isikuga, ei tohiks nõuda karantiini/eneseisolatsiooni jäämist, kui seda ei nõuta neid saatvalt isikult. Lisaks tuleks vabastada alla 12-aastased lapsed nõudest teha reisimiseks SARS-CoV-2 nakkuse test (punkt 19c).

Erisused alla 12-aastaste isikute testimisele on kehtestatud korralduse punktis 5.

Alapunktiga 21 luuakse alla 18-aastasele isikule, kelle seaduslik esindaja või volitatud saatja ei ole vabastatud korralduses nimetatud 10-kalendripäevasest elukohas või püsivas viibimiskohas viibimise kohustusest, võimalus võtta piiriületuse järel osa lapsehoiuteenuse osutamisest või koolieelses lasteasutuses või üldhariduskoolis või kutseõppeasutuses läbiviidavast õppe- ja kasvatustegevusest või liikuda nendesse kohtadesse, juhul kui ta teeb kolmandal päeval pärast Eestisse saabumist SARS-CoV-2 RT-PCR testi, mille tulemus on negatiivne.

Esimesel kolmel päeval võib osaleda õppetöös. Tähele tuleb panna, et see kehtib ainult haiguse tunnusteta isikute kohta (vt punkti 4 sissejuhatavat lauseosa). Testimiseks aja broneerimise kohta on võimalik infot saada veebilehelt www.koroonatestimine.ee. Testimine on tasuta.

Peamine eesmärk regulatsiooni muutmisel on takistada sissetoodud juhtude edasist riigisisest levikut, kuid samas tagada lastele võimalus osaleda õppe- ja kasvatustegevuses ning lubada sinna liikumine ehk et tegemist on piiratud eneseisolatsiooniga. Kolm päeva piiriületusest on optimaalne inkubatsiooniaeg, et võimalik nakatumine varakult tuvastada.

Lapsel on võimalik osaleda alates piiriületusest 10 päeva üksnes õppe- ja kasvatustegevuses ning selleks peab kolmandal päeval tehtud testi tulemus olema negatiivne. Muudes tegevustes (sh huvi- ja treeningtegevus) ta osaleda ei tohi. Juhul, kui kolmandal päeval tehtud test osutub positiivseks, peab laps jääma koju eneseisolatsiooni ning lasteasutuses, kus ta viibis, rakendub ettenähtud lähikontaktsete käsitlemise kord.

Samuti tuleb õppe- ja kasvatustegevusest eemale jääda siis, kui enne kolmandal päeval tehtavat testimist tekivad sümptomid või kui sümptomid tekivad pärast kolmandal päeval tehtud negatiivse tulemusega testi. Sellisel juhul on vajalik ühendust võtta perearstiga. Juhul, kui test tehakse hiljem kui kolmandal päeval, nt viiendal päeval, siis tähendab see seda, et laps saab

küll kolm esimest piirületuse järgset päeva õppe- või kasvatustegevus osaleda, kuid peab koju jääma 4.-5. päeval, kuni test saab tehtud ja saabub negatiivne tulemus.

Muudatusel on positiivne võimalik mõju nakkuse leviku ärahoidmisel võrreldes praegu kehtiva regulatsiooniga. Kui kehtiva regulatsiooniga on kuni 12-aastastele piirületuse järel absoluutne eneseisolatsioonivabastus, siis tehtava muudatusega väheneb nakkuskollete tekke risk nii õppe- ja kasvatusasutustest väljaspool (nt treeningutel, huvihariduses jne) kui ka lastehoidudes, koolieelsetes lasteasutustes ja koolides, sest õppe- ja kasvatustöös osalemise eelduseks on piirületuse järgsel kolmandal päeval tehtud negatiivse tulemusega test ning muudes tegevustes osalemine ei ole lubatud.

Tulenevalt alla 12-aastaste laste eneseisolatsiooni regulatsioonist tehakse käesoleva korraldusega veel järgmised muudatused:

- 1) tunnistatakse kehtetuks korralduse nr 305 punkti 5 alapunkt 1 (käesoleva korralduse **punkt 2**), kuna see näeb ette kõigile alla 12-aastastele lastele eneseisolatsioonivabastuse ilma erisusteta;
- 2) täiendatakse korralduse nr 305 punkti 5 viimast lauset (käesoleva korralduse **punkt 3**), mille kohaselt alla 12-aastastelt lastelt ei saa nõuda testimist. Selguse huvides on lisatud, et seda ei kohaldata punkti 4 alapunkti 21 korral, kui laps soovib osaleda õppe- ja kasvatustegevuses.

Seega alla 12-aastasele lapsele, kes tuleb kõrge nakkuse tasemega riigist, kehtib testimise kohta järgmine regulatsioon:

- 1) kui ta saabub Eesti Vabariiki koos seadusliku esindaja või volitatud saatjaga, kelle suhtes ei kohaldata 10-kalendripäevast elukohas või püsivas viibimiskohas viibimise kohustust ja COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 testimise nõudeid, siis ei pea ka alla 12-aastane testima ega jääma eneseisolatsiooni. Kui reisitakse kahe vanemaga, kellest vähemalt ühel on isolatsioonivabastus, kohaldub sama vabastus ka lapsele. Seda ei kohaldata koos reisivatele alaealiste gruppidele (näiteks spordi- ja ekskursioonigrupid);
- 2) kui ta saabub Eesti Vabariiki koos seadusliku esindaja või volitatud saatjaga, kelle suhtes kohaldatakse 10-kalendripäevast elukohas või püsivas viibimiskohas viibimise kohustust ja COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 testimise nõudeid, siis peab ta jääma eneseisolatsiooni, kuid ei pea järgima testimise nõudeid. See tähendab, et korralduse punktides 3 ja 4 sätestatu kohaldub alaealistele ka siis, kui nad ei ole testinud: näiteks saab alla 12-aastane isik, tulles kõrge nakkusohuga riigist, edaspidi riigipiiri ületamise järel osaleda vältimatul perekondlikul sündmusel ilma testi tegemata. Juhul, kui alla 12-aastasele lapsele tehakse test korralduse punktis 2 nimetatud korda järgides ja testi tulemus osutub negatiivseks, kohaldub varasem isolatsioonist vabastus ka alla 12-aastasele lapsele;
- 3) kui ta saabub Eesti Vabariiki koos seadusliku esindaja või volitatud saatjaga, kelle suhtes kohaldatakse 10-kalendripäevast elukohas või püsivas viibimiskohas viibimise kohustust ja COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 testimise nõudeid, siis ta saab võtta osa lapsehoiuteenuse osutamisest või koolieelses lasteasutuses või üldhariduskoolis või kutseõppeasutuses läbiviidavast õppe- ja kasvatustegevusest (või liikuda nendesse kohtadesse), kui ta järgib testimise nõudeid vastavalt punkti 4 alapunktile 21 (kui ta on teinud kolmandal päeval pärast Eestisse saabumist SARS-CoV-2 RT-PCR testi, mille tulemus on negatiivne).

Korralduse punktiga 2 nähakse ette korralduse jõustumine 27. septembril 2021. a.

Korralduse punktis 3 nähakse ette korralduse avaldamine Riigi Teatajas ja veebilehel kriis.ee.